

Ansvarsprövning av år 2023

Ansvarsprövning av år 2023

Sammanfattning

Denna rapport syftar till att ge en överblick över ansvarsprövningen i kommuner och regioner under 2005–2023 med fördjupning för år 2023. Rapporten bygger på revisionsberättelser och protokoll från fullmäktiges sammanträde då revisionsberättelserna behandlades. Rapporten handlar till stor del om revisorernas instrument för kritik som regleras i kommunallagen; riktiga anmärkning eller bedömning om avstyrkt ansvarsfrihet. Om revisorerna använder sig av dessa ska fullmäktige inhämta en förklaring från de ansvariga. Fullmäktige kan sedan välja att hålla med revisorerna eller att göra en annan bedömning. Om revisorerna har riktat anmärkningar eller bedömt avstyrkt ansvarsfrihet i revisionsberättelsen ska fullmäktige alltid också motivera sitt ställningstagande.

I fem kommuner lämnade revisorerna fler än en revisionsberättelse. Det förekom däremot inte i någon region.

I 251 kommuner och 15 regioner riktades ingen anmärkning och samtliga nämnder och förtroendevalda beviljades ansvarsfrihet, vilket uppskattningsvis omfattar 1 200-1 500 nämnder/styrelser. Däremot är det återkommande i revisionsberättelserna, framför allt i regionerna att revisionen riktar kritik mot en eller flera nämnder, ofta utifrån bristande måluppfyllelse, bristande styrning och intern kontroll i stort sett alltid avseende ekonomi, även verksamhet förekommer. Några revisorer gör skillnad på kritik och kraftig kritik; några använder begreppet erinran, som vi tolkar innebär samma sak: kritik.

Flera revisionsgrupper konstaterar också att ” Vi gör ingen bedömning av om resultatet av de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt är tillräckligt för att uppnå god ekonomisk hushållning. Detta eftersom vi bedömer målstyrningen som otydlig samt att kommunstyrelsen inte gjort någon egen bedömning av resultatet som vi revisorer kan utgå ifrån.”

Sett över åren ställer sig fullmäktige i genomsnitt bakom hälften av anmärkningarna från revisorerna. Det går inte att se någon trend då det rör sig om för få fall per år. Av revisorernas bedömning om avstyrkt ansvarsfrihet ställer sig fullmäktige i genomsnitt bakom en tredjedel och nekar ansvarsfrihet. Under 2005-2023 har andelen anmärkningar eller rekommenderat avstyrkt ansvarsfrihet av revisorerna varit högre i regioner än i kommuner. Regionfullmäktige har samtidigt i högre grad än kommunfullmäktige ställt sig bakom revisorernas anmärkningar eller bedömningar och avstyrkt ansvarsfrihet.

Genomförande

Denna sammanställning har gjorts genom insamling av revisionsberättelser från kommuner och regioner samt protokoll från fullmäktige under år 2024 då årsredovisningen behandlades och beslut togs om ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2023. Av 290 kommuner och 20 regioner har 287 kommuner och samtliga regioner svarat.

Ett ”fall” är en anmärkning eller avstyrkt/nekad ansvarsfrihet. Det betyder att om revisorerna i en kommun har gett anmärkning till en nämnd och avstyrkt att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för en annan nämnd, så räknas det som två fall. Om det är en gemensam nämnd som fått anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet så räknas den som ett nytt fall i varje kommun, eftersom utfallet kan vara olika i de olika kommunerna.

Riktade anmärkningar

För verksamhetsåret år 2023 riktade revisorer i 33 kommuner och fem regioner totalt 55 anmärkningar till styrelser och nämnder.

- I 28 kommuner och fem regioner inhämtade fullmäktige förklaring från berörd nämnd eller styrelse.
- I 25 kommuner och fem regioner behandlades revisorernas anmärkning i fullmäktige.
- I 19 kommuner och fem regioner ställde sig fullmäktige bakom en eller flera av revisorernas anmärkningar.
- I 36 av de 55 anmärkningarna som revisorerna riktade, ställde sig fullmäktige bakom anmärkningen. I tre fall riktade fullmäktige en anmärkning till en nämnd utan att revisorerna gjort det, se tabell nedan.

Anmärkningar år 2023	Kommun	Region	Totalt
Från revisorerna	49	6	55
Fullmäktige ställde sig bakom anmärkningen	30	6	36
Fullmäktige riktar egen anmärkning utan att revisorerna gjort det	3	0	3

Tabell 1: antalet anmärkningarna uppdelat på kommun och region, år 2023.

I tidsserien nedan framgår antal anmärkningar från revisorerna i kommuner och regioner samt antalet anmärkningar från fullmäktige under perioden 2005 – 2023.

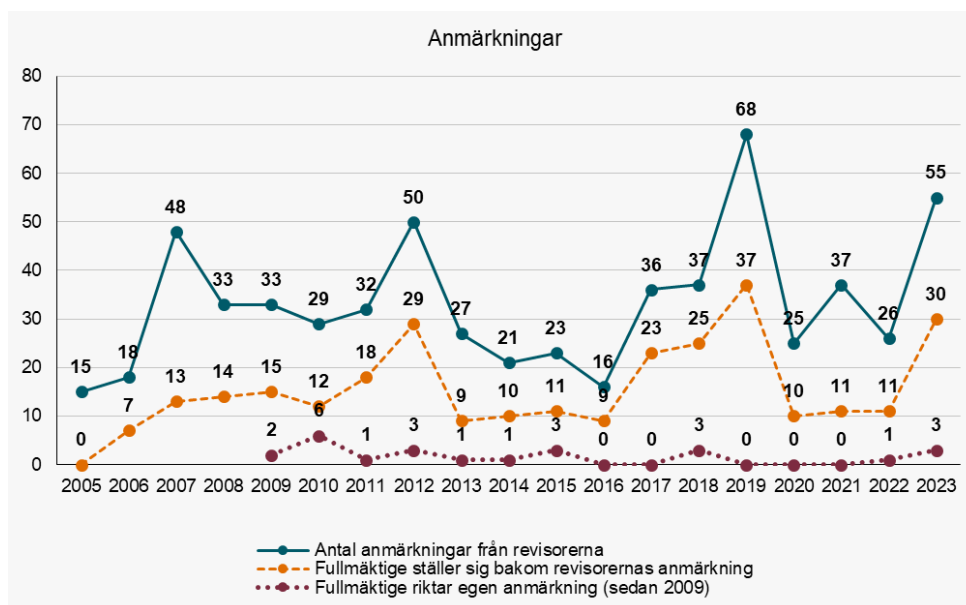

Diagram 1: Antalet anmärkningar i kommuner och regioner, åren 2005 – 2023

Antalet anmärkningar för år 2023 ligger över genomsnittet de senaste tio åren (i genomsnitt 34 anmärkningar från revisorerna och 18 där fullmäktige ställer sig bakom anmärkningen).

Avstyrkt ansvarsfrihet

År 2023 avstyrkte revisorer fullmäktige i fem kommuner att bevilja ansvarsfrihet för totalt sju nämnder/styrelser.

- I fyra av ovan nämnda fall gick fullmäktige på revisorernas linje och beslutade att vägra ansvarsfrihet.
- I två andra fall vägrade fullmäktige ge ansvarsfrihet trots att revisorerna inte föreslagit det.
- I regionerna fanns inget fall av avstyrkt eller vägrad ansvarsfrihet.

I tidsserien nedan redovisas antalet nämnder/styrelser där revisorerna avstyrkt ansvarsfrihet, antalet nämnder/styrelser där fullmäktige vägrat ansvarsfrihet samt de fall där fullmäktige på eget initiativ vägrat ge ansvarsfrihet. Uppgifterna omfattar både kommuner och regioner.

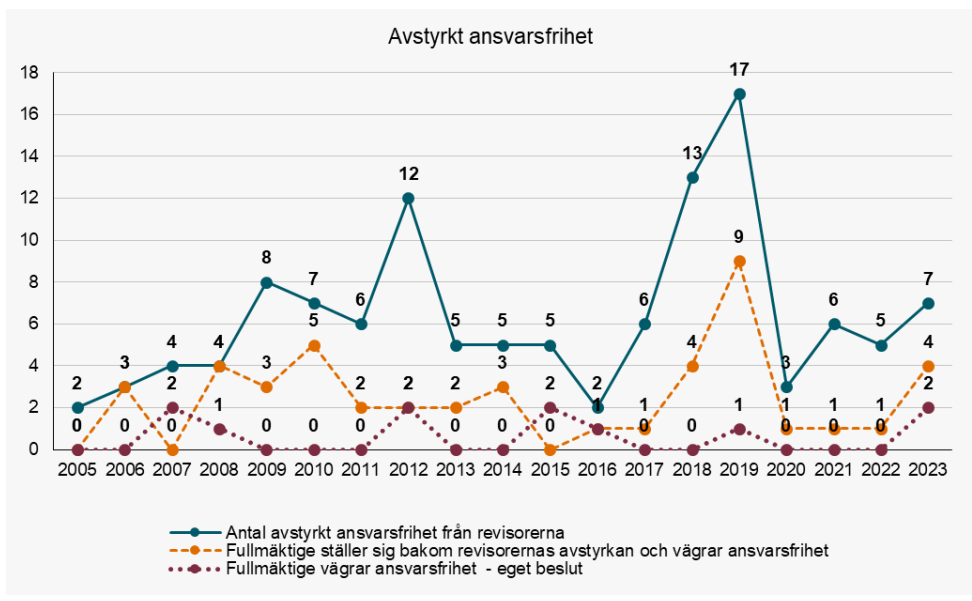

Diagram 2: Avstyrkt ansvarsfrihet i kommuner och regioner, åren 2005 - 2023

Ansvarsprövning av år 2023

Fullmäktige i kommuner och regioner fattar årligen beslut om ansvarsfrihet för alla sina nämnder och styrelser. Denna rapport är en sammanställning av resultaten av ansvarsprövning för verksamhetsåret 2023 som genomfördes våren 2024.

Upplysningar om innehållet
Lotta Ricklander, lotta.ricklander@skr.se
© Sveriges Kommuner och Regioner, 2024
Beställningsnummer: 5549
Text: Helene Ersson, Lotta Ricklander
Produktion: